

مهارت‌های جستجو در

وب

دکتر هاجر صفاهیه

عضو هیات علمی مرکز منطقه ای اطلاع رسانی
علوم و فناوری

پاییز ۹۴

آشنایی با وب

□ شبکه جهانی وب در اواخر دهه ۱۹۶۰ پا به عرصه ی ظهور گذاشت

اما

□ اما تا سال ۱۹۹۰ ابزاری برای کاوش اطلاعات موجود در وب وجود نداشت.

آشنایی با وب

□ در سال ۱۹۹۰ اولین ابزار کاوش وب توسط آلان امتیچ تحت عنوان Archie توسعه یافت.

□ در سال ۱۹۹۴ دو دانشجو فهرستی از وب سایت های مورد علاقه خود را تهیه و در محیط وب ارائه کردند. سپس ، نرم افزار کاوشی به آن افزودند و آن را **YAHOO!** نهادند.

آشنایی با وب

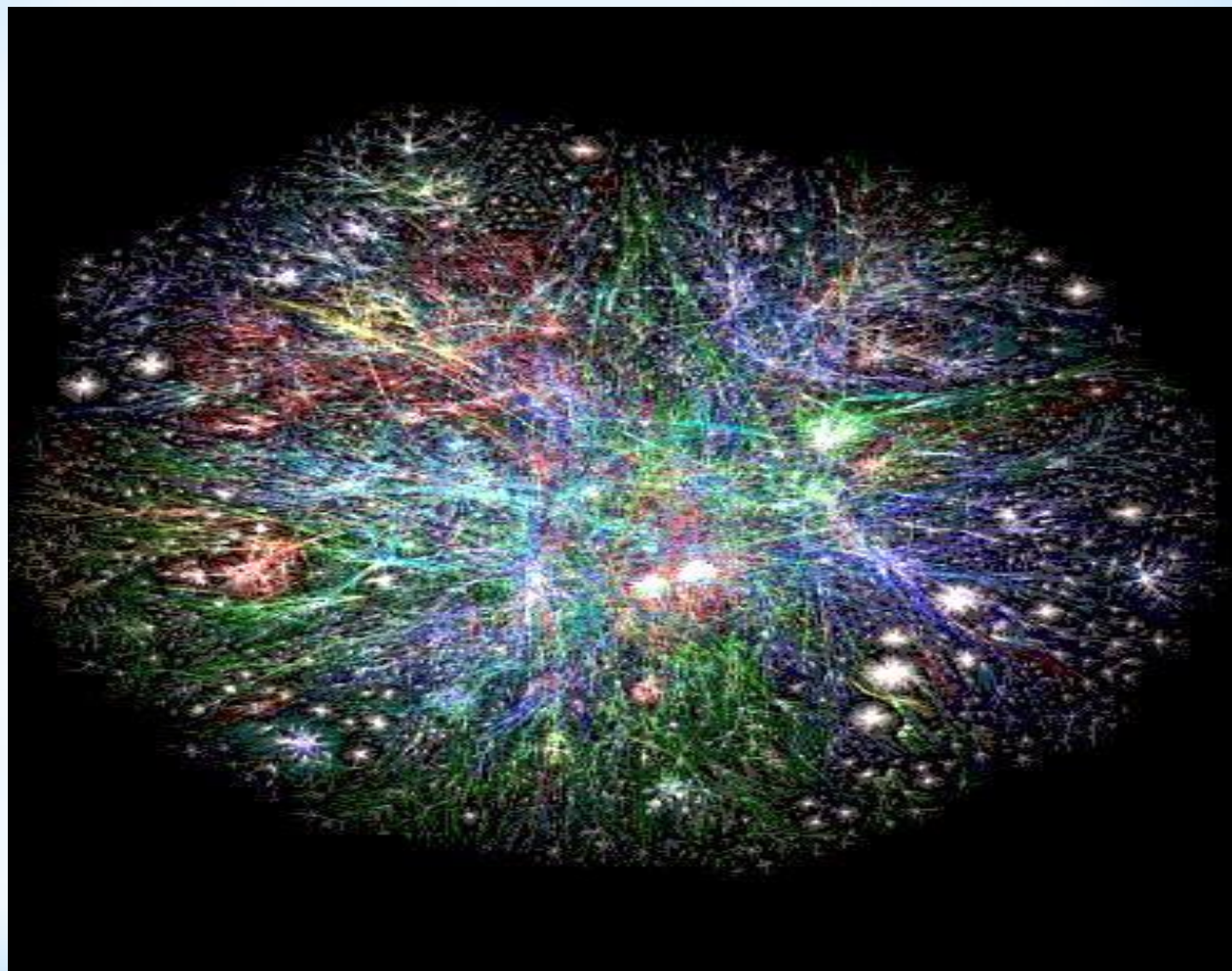
□ در سال ۱۹۹۴ موتورهای کاوش دیگری مانند Infoseek, Altavista, open text ... ابداع شدند که هم از نظر بازیابی اطلاعات و هم از نظر پوشش منابع در شبکه جهانی وب قابلیت ها و امکانات بهتری داشتند.

□ در اواخر سال ۱۹۹۷ یکی از بزرگترین و مهم ترین ابزارهای کاوش امروزی یعنی موتور کاوش Google™ ظهور کرد.

□ Google™ در نظام رتبه بندی نتایج کاوش خود مبتنی بر میزان ارتباط آن با کلیدواژه های جستجو تحول اساسی به وجود آورد.

"The Internet is not a thing, a place, a single technology, or a mode of governance. It is an agreement"

John Gage, Director of Science, Sun Microsystems, Inc. This illustrates in 3-D the actual domains and connections of the world wide web.

دلایل رواج استفاده از وب

□ امکان دسترسی به حجم عظیم اطلاعات

□ رواج رایانه های شخصی

دلایل رواج استفاده از وب

□ محیط گرافیکی جذاب وب

□ امکان دسترسی به حجم عظیم اطلاعات

□ رواج رایانه های شخصی

ضرورت و اهمیت جستجو در وب

منحصر به فرد بودن

روز آمد بودن

رایگان بودن

سهولت جستجو و بازیابی اطلاعات

دسترسی به اطلاعات چند رسانه ای

ضرورت کسب مهارت های جستجو

حجم عظیم اطلاعات

افزایش تعداد تولیدکنندگان اطلاعات

دستیابی به اطلاعات مرتبط

دستیابی به اطلاعات باکیفیت

ضرورت کسب مهارت های

□ آنچه که مسلم است این است که همیشه دسترسی به حجم زیاد اطلاعات، به معنای دسترسی بهتر به اطلاعات نیست. جوامع اطلاعاتی امروز نیاز بیشتری به اطلاعات مرتبط و باکیفیت دارند. امروزه مشکل محققین کمبود منابع نیست بلکه برعکس، حجم عظیم اطلاعات یک چالش شده است و پیدا کردن اطلاعات مرتبط و باکیفیت از بین انبوه موضوعاتی که در قالب های مختلف منتشر می شود نیز، چالشی دیگر است

انواع جستجو

۱. جستجوی مدارک مشخص

۲. جستجوی واقعیت

۳. جستجوی موضوعی

موارد ۱ و ۲ جستجویی مدارک محورند

مورد ۳ جستجوی موضوع محور است که نیازمند مهارتهای جستجو و خبرگی موضوعی است

راهبردهای جستجو

۱. آدرس وب سایت مورد نظر را بدانیم

۲. استفاده از ابزارهای جستجو

○ موتورهای جستجو

○ راهنماهای موضوعی

○ ابر موتورهای جستجو

۱- جستجوی آدرس وب سایت یا منبع خاص

نوع اول

در این جستجو که بیشتر از نوع مدرک محور است، کاربران به دنبال مدارک خاصی در یک حوزه موضوعی می گردند. کافی است که سایت مورد نظر را وارد کنیم و به جستجو پردازیم. مثال

* جستجو اطلاعات کتابشناختی

* اطلاعات آماری

* جستجوی قوانین و بخشنامه های یک سازمان

* اخبار و رویدادهای جاری یک حوزه یا حرفه

* انتشارات یک ناشر

* اطلاعات مربوط به یک همایش

* سفارش اینترنتی یک کتاب

جستجوی نوع اول

مثال :

سایت مرکز آمار ایران

مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها

بانک جامع اطلاعات و فروش کتاب ایران (ادینه بوک)

آمازون (معروفترین کتابفروشی اینترنتی دنیا

سایت انجمن فیزیک ایران

راهنمای همایش های و سمیناریها در اکثر حوزه های موضوعی

Allconferences.com

۲- جستجوی نوع دوم (استفاده از ابزار های جستجو)

چه وقت از ابزارهای جستجو در وب استفاده می کنیم

- * آدرس مشخصی از مدارک مورد نیاز نداریم
- * به دنبال موضوع خاصی هستیم

انواع ابزارهای جستجو در وب

□ راهنماهای موضوعی

□ موتورهای جستجو

□ ابرموتورهای جستجو

انواع ابزارهای جستجو در وب

□ راهنماهای موضوعی

مجموعه از منابع وب را در ساختار موضوعی (سلسله مراتبی و یا درختی) دسته بندی کرده و آنها را در طبقه های موضوعی کلی و هر طبقه را به موضوعات خاص تر و جزئی تر تقسیم بندی می کنند. در این روش با انتخاب موضوعات قدم به قدم به موضوع خود و صفحات مورد نظر خود می رسیدیم.

انواع ابزارهای جستجو در وب

مزایای استفاده راهنماهای موضوعی

- ❑ موضوعات اصلی و فرعی در هر حوزه را نشان می دهند
- ❑ می توان به صورت سلسه مراتبی از موضوعات کلی و عام به موضوعات فرعی تر و اخص تر رسید
- ❑ برای کاربران مبتدی و جستجوهای عمومی بسیار مفید اند
- ❑ چون جستجو از طریق طبقه بندی موضوعی صورت گرفته است نسبت به موتورهای جستجو دارای جامعیت کمتر ولی دقت بیشتری هستند

انواع ابزارهای جستجو در وب

راهنمای موضوعی

WWW.DMOZ.ORG

www.gigablast.com

انواع ابزارهای جستجو در وب

انواع دیگر راهنماها

www.search-engines-2.com

راهنمای کاملی از موتورهای جستجوی موضوعی است.

www.searchenginefinder.com

راهنمای موضوعی است که فهرست بسیار کاملی را از موتورهای جستجو و راهنماهای موضوعی به تفکیک موضوعات مختلف ارائه می دهد.

www.searchengineguide.com

راهنمای موتورهای جستجو است که در هر موضوع موتورهای جستجو برتر را معرفی می کند. انواع دیگر راهنماها شامل: راهنمای افراد، موسسات، دانشگاهها در اینترنت وجود دارد

انواع ابزارهای جستجو در وب

□ موتورهای جستجو

در واقع برنامه ای است که ضمن غربال سازی انبوه میلیونی صفحات وب، آنها را در یک نمایه یا پایگاه اطلاعاتی ذخیره کرده و سپس اقدام به مقایسه و تطبیق درخواست جستجو با این صفحات می کند. درنهایت بر اساس سازوکار رتبه بندی، صفحات یا مدارک بازیابی شده را به طور رتبه بندی شده در اختیار جستجوگر قرار می دهد

فرآیند و معماری موتورهای جستجو

انواع ابزارهای جستجو در وب

انواع موتورهای جستجو

عمومی

تخصصی

علمی

انواع ابزارهای جستجو در وب

انواع کلی موتورهای جستجو

عمومی

علمی

تخصصی

موتورهای جستجوی عمومی

Google

Altavista

Lycos

Exite

Alltheweb

Bing

Ask

Yandex

parseek

موتورهای جستجوی عمومی

- * [yahoo](#) | دارای قابلیت جستجوی فارسی
- * [google](#) | دارای قابلیت جستجوی فارسی
- * [bing](#) | دارای قابلیت جستجوی فارسی
- * [altavista](#) | دارای قابلیت جستجوی فارسی
- * [search](#) | دارای قابلیت جستجوی فارسی
- * [metacrawler](#) | دارای قابلیت جستجوی فارسی
- * [Aolsearch](#) | دارای قابلیت جستجوی فارسی

parsijoo.ir پارسی جو □

Parseek.com پارسیک □

Yooz.ir یوز □

موتورهای جستجوی علمی

موتورهایی هستند که برخلاف موتورهای جستجوی عمومی اطلاعات خود را فقط از صفحات علمی می گیرند.

□ گوگل اسکولار

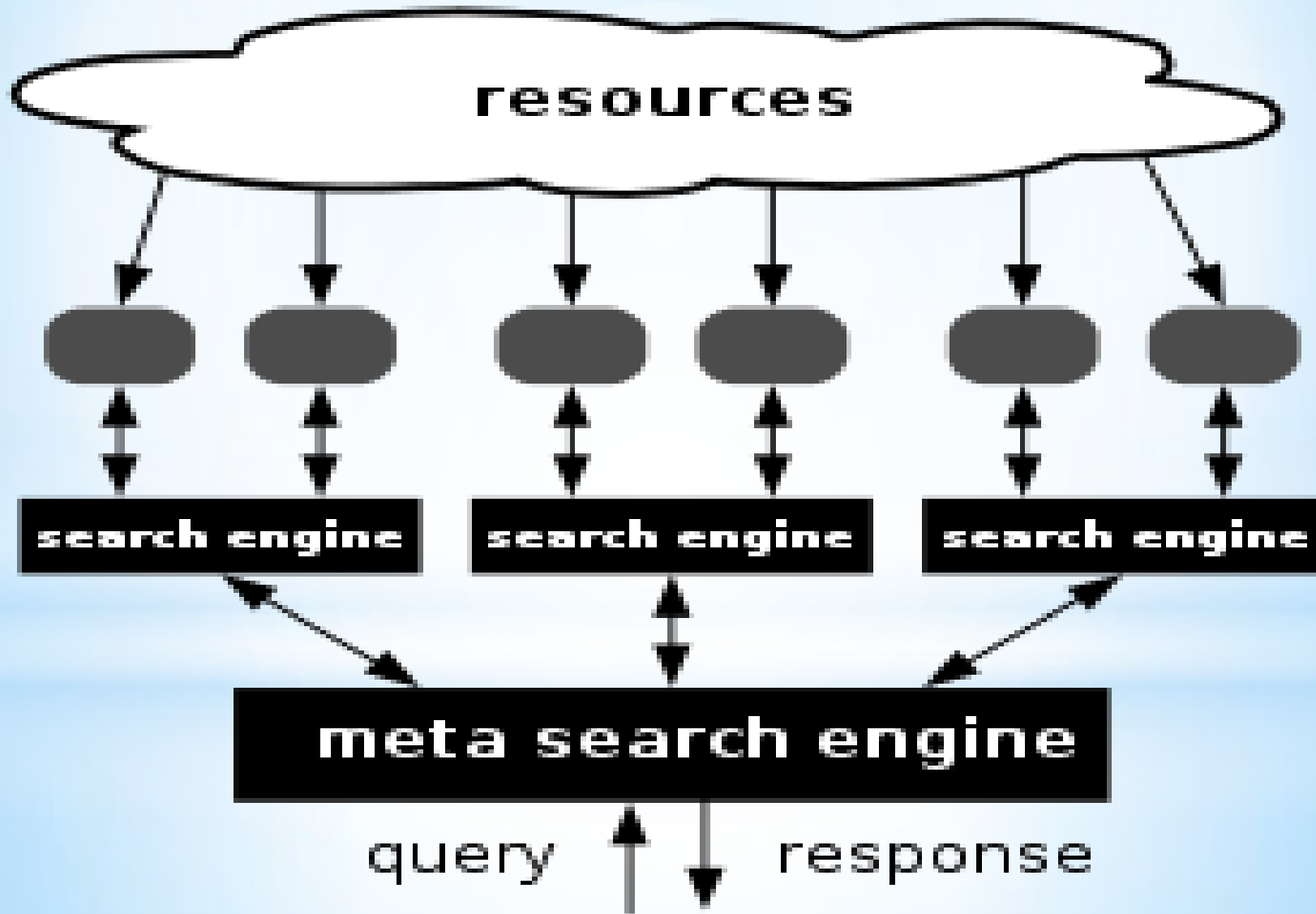
□ آکادمیک ریسرچ <http://academic.research.microsoft.com/>

انواع ابزارهای جستجو در وب

□ ابر موتورهای جستجو

موتورهای کاوشی هستند که همزمان کلیدواژه های جستجو را به پایگاه اطلاعاتی چندین موتور جستجو و راهنمای موضوعی فرستاده و جستجو را انجام می دهند. برخی از آنها نتایج تکراری را حذف کرده ، یا تلفیق داده و بصورت یکپارچه به کاربر نمایش می دهند.

چگونگی کارکرد ابر موتور های جستجو

ابر موتورهای جستجو

Mamma.com

Dogpile.com

metacrawler.co.uk

اصول بازیابی اطلاعات

اصول بازیابی اطلاعات

* بهترین و دقیق ترین دستیابی به اطلاعات زمانی صورت می گیرد که شما از **مناسب ترین و کلیدی ترین کلمات** برای جستجو استفاده کنید.

* بهترین کلمات، **واژه ها و نام های تخصصی حوزه ی عملی** مورد نظر شماست.

* **ضمایر، افعال، حروف اضافه و ربط و ...** چه در زبان فاسی و چه در زبان انگلیسی در نتیجه ی جستجوی شما تاثیر نخواهند داشت.

اصول بازیابی اطلاعات

* از آوردن کلمات عمومی که عناوین بسیاری را در زیر مجموعه خود شامل می شوند خودداری کنید.

* اسم اشخاص یا نامهای خاص مورد نظر خود را به طور کامل وارد کنید.

* دقت کنید که اگر موتور جستجویی میان حروف کوچک و بزرگ تفاوتی قائل می شود، این مسئله را در طرح کلمات کلیدی خود اعمال کنید.

اصول بازیابی اطلاعات

* اگر نتیجه جستجو صفر بود به احتمال زیاد می تواند از یک اشتباه تایپی باشد.

تکنیک های متداول جستجو در موتورهای جستجو

تکنیک اول: استفاده از عملگرهای بول

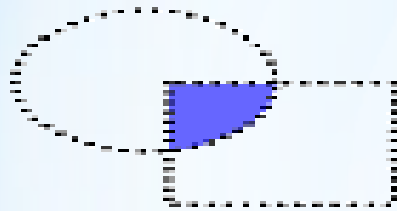
And

OR

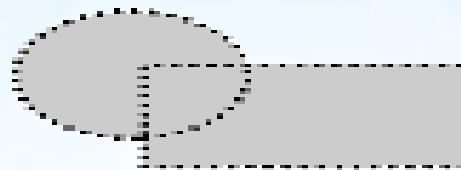
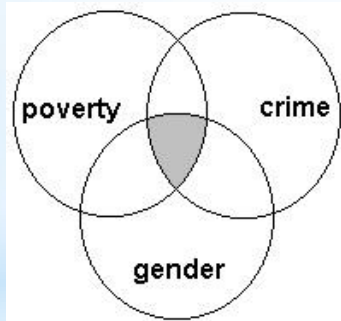
Not

لازم به ذکر است که همه موتورهای جستجو این عملگرها را با حروف بزرگ پشتیبانی می کنند اما برخی از آنها این عملگرها را باحروف کوچک نمی شناسند بنابراین بهتر است همیشه عملگرهای بول با حروف بزرگ بکار برده شوند.

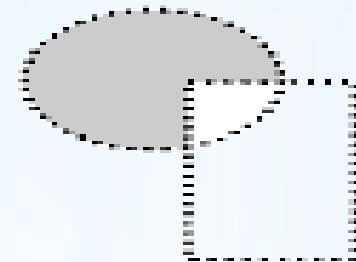
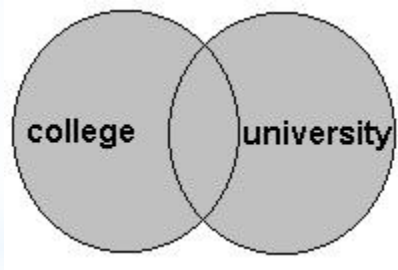
تکنیک های متداول جستجو در موتورهای جستجو

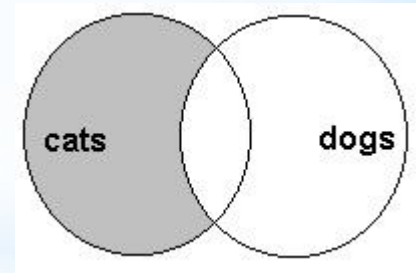
AND

OR

NOT

تکنیک های متداول جستجو در موتورهای جستجو

تکنیک دوم : جستجوی عبارتی

در این نوع جستجو، یک جمله یا عبارت به همان ترتیبی که کلمات وارد کادر جستجو شده است ، مورد بازیابی قرار می گیرد. این قابلیت توسط همه موتورهای جستجو پشتیبانی می شود. در این تکنیک، عبارت مورد نظر باید در گیومه قرار گیرد. جستجوی عبارتی برای بازیابی اسامی خاص مانند نام سازمانها ، نشریات ، اسامی افراد ، ... بکار می رود. مثال:

"World health organization"

تکنیک های متداول جستجو در موتورهای جستجو

تکنیک سوم : کوتاه سازی

تکنیک کوتاه سازی ، این امکان را فراهم می سازد که با وارد کردن بخشی از کلیدواژه ، مشتقات مختلف آن نیز در فرایند جستجو بازیابی شود. با کمک این تکنیک دامنه جستجو ، گسترش داده خواهد شد. برای استفاده از این تکنیک ، انتهای کلیدواژه (ریشه لغت) علامت ستاره (*) بکار می رود.

Child*

مثال:

با این دستور همه کلماتی که با Child شروع می شوند و از مشتقات آن و مترادف هستند نیز بازیابی خواهند شد (کلماتی چون children, child hood). درحقیقت با بکاربردن این تکنیک ، مشتقات مترادف یک کلیدواژه نیز بازیابی می شوند.

اکثر موتورهای جستجو این تکنیک را پشتیبانی می کنند. اما موتورهای Altavista, Northern light امکان کوتاه سازی را در وسط کلیدواژه هم پیش بینی کرده اند

Psych*ist :مثال:

با این دستور کلیدواژه های psychologist , psychiatrist هر دو بازیابی خواهند شد.

تکنیک های متداول جستجو در موتورهای جستجو

تکنیک چهارم: جستجوی حوزه سایت

هر کشوری در محیط وب به صورت قراردادی برای خود حوزه خاصی دارد که نمایانگر وابستگی سایت های آن کشور است. تنها کشور آمریکا چند حوزه مختص خود دارد که عبارتند از (com, edu, gov, org, mil, net) که به ترتیب از چپ به راست برای سایتهای تجاری ، آموزشی ، دولتی ، غیرانتفاعی ، نظامی و شبکه های کامپیوتری بکار می روند.

ایران : ir

* در موتور جستجوی گوگل و آلتاویستا می توان با دستوراتی جستجوی خود را محدود به حوزه خاصی کرد. به فرض می توان ، یک کلیدواژه خاص را فقط در سایت های یک کشور خاص یا فقط در سایت هایی با حوزه خاص ، جستجو کرد. بعنوان مثال:

"Artificial intelligence" AND Domain:edu

(in altavista)

"Artificial intelligence" AND allinurl:edu

(in google)

تکنیک های متداول جستجو در موتورهای جستجو

تکنیک پنجم : جستجوی کلیدواژه ها در URL

این قابلیت در اکثر موتورهای جستجو تعبیه شده است. می توان با دستوری خاص ، کلیه صفحات وبی که درنشانی دسترسی آنها، کلیدواژه موردنظر بکار رفته است را بازیابی کرد.به عنوان مثال اگر بخواهید کلیه صفحاتی وبی که در نشانی دسترسی آنها کلیدواژه **book** بکاررفته است ، بازیابی شود، باید دستور زیر را بکاربرید:

URL:book

in altavista

INURL:book

in google

توجه بطورکلی هر وب سایتی از چندین صفحه وب تشکیل شده است. معمولا بسیاری از سایت ها عنوان خلاصه شده خود را به عنوان بخشی از نشانی دسترسی سایت ، ثبت می کنند بنابراین با استفاده از این تکنیک می توان کلیدواژه های موردنظر را در سایت آنها جستجو کرد

تکنیک های متداول جستجو در موتورهای جستجو

تکنیک ششم: جستجوی در سایت میزبان

با کمک این تکنیک می توان جستجو را محدود به یک سایت مشخصی کرد. در موتور جستجوی آلتاویستا با دستور **HOST:** و در موتور جستجوی گوگل با دستور **SITE:** می توان در سایت میزبان جستجو کرد. بعنوان مثال اگر می خواهید کلیدواژه موردنظر شما فقط در یک سایت خاص جستجو شود کافیهست دستور زیر را بکاربرید:

"Information management" AND Host:www.sciencedirect.com

"information management" AND site:www.lisa.com

تکنیک های متداول جستجو در موتورهای جستجو

تکنیک هفتم: جستجوی پیوندهای فوق متنی سایت ها
با این تکنیک می توان دریافت که نشانی یک وب سایت مشخص در
چند وب سایت دیگر آورده شده است. در موتور جستجوی گوگل و
آلتاویستا با وارد کردن دستور **Link:** این تحلیل استنادی می تواند
انجام گیرد بعنوان مثال:

Link:www.sci.org.ir

تکنیک های متداول جستجو در موتورهای جستجو

تکنیک هشتم: جستجوی کلیدواژه در عنوان صفحات وب

اگر این اصل را بپذیریم که عنوان صفحات وب ، نمایانگر محتوای آن صفحات است ، می توانیم با بکار بردن دستور خاص، از موتور جستجو بخواهیم که کلیدواژه را تنها در عنوان صفحات وب جستجو کند .دستورات در موتورهای جستجوی مختلف ، متفاوت است .بعنوان مثال:

t:information literacy	in yahoo
Intitle:information literacy	in google
Title:information literacy	in altavista

تکنیک های متداول جستجو در موتورهای جستجو

تکنیک نهم: استفاده از لینک جستجوی پیشرفته

در جستجوی پیشرفته کاربر قادر خواهد بود که زبان، نوع محتوا و فرمت منابع و مدارک و... برای جستجو مشخص نماید.

مراحل هشت گانه کاوش در موتورهای کاوش

- ۱ • شناسایی مفاهیم
- ۲ • انتخاب کلیدواژه
- ۳ • تعیین مترادف
- ۴ • انتخاب عملگر
- ۵ • انجام کاوش
- ۶ • ارزیابی نتایج
- ۷ • اصلاح کاوش
- ۸ • سایر موتورها

۱. شناسایی مفاهیم جستجویی
۲. انتخاب کلیدواژه هایی که مفاهیم را شرح می دهد
۳. تعیین مترادفها، واژه های مرتبط یا دیگر انواع آن
۴. انتخاب عملگرهای جستجویی از قبیل، عملگرهای بولی و سایر عملگرها
۵. انجام کاوش با کلیدواژه ها و ترکیب عملگرها
۶. ارزیابی نتایج، تعداد نتایج، میزان ربط آنها با پرسش و ...
۷. اصلاح جستجو (در صورت نیاز: به مراحل ۲ تا ۴) و بازنگری در آن
۸. در صورت عدم دریافت نتیجه، آزمایش دیگر موتورها و پایگاه ها

چند نکته درباره موتورهای جستجو

مواردی که شامل جستجو در وب نمی شود

محتوای سایتهایی که نیاز به نام کاربری و گذر واژه دارند

اینترانت ها

منابع تجاری با دامنه هایی (domains) که دسترسی به آنها

همراه با محدودیت است

سایتهای مفید برای جستجو

دایرکتوری	جستجوگر تخصصی	جستجوگر خارجی	جستجوگر ایرانی
هزار سایت	دانشنامه ویکی پدیا	google	پارسی جو
فهرست وبسایت ها	جستجوگر علمی گوگل	yahoo	جستجوگر یوز
وب دایرکتوری ایران	پزشکی و بهداشتی	msn	پارسیک
هلدینگ بیزینس	جستجوگر اخبار فارسی	bing	جس جو
لینک نما	منابع علوم پزشکی	excite	جستجوگر یار
فهرست وبسایت فارسی	الکسا	hotbot.com	فارسی جو
ویکی شهید	پروازهای هواپیمایی	ask.com	قطره
جهان کلوب	about.com	infospace.com	جستجوگر اخبار تی نیوز
خانه نت (دایرکتوری چند منظوره)	جستجوی دامنه سایتها	search.com	بانک نشریات کشور
لینک یو	جستجوگر فایل چوچوک	webcrawler.com	پیوندهای من
دایرکتوری سایتهای آموزشی	جستجوگر آیکن	looksmart.com	نقشه ایران
لینکهای مفید فارسی	دانشنامه بنکی دو	exactseek.com	سلام
معرفی سایت		dogpile.com	سویگل (موضوعی)
ناپ نت		20search.com	جستجوگر شیعه
		aol	دانلوک
			جاماسپ
			جستجوگر ویکیو
			واژه یاب
			گردا
			خبر ساز
			جستجوگر کتاب فارسی
			موتور صوتی پارسر

تمرین ۱:

مقالاتی بیابید با فرمت PDF، درباره: حفاظت از نوجوانان در مقابل تهاجم فرهنگی

افرادی که در کتابخانه دچار اضطراب می شوند

تمرین ۲:

مقالاتی درباره تربیت فرزند به جز تنبیه مربوط به دو ماه اخیر با فرمت PDF مورد نیاز است.

مدیریت کتابخانه ها به جر کتابخانه های دانشگاهی مربوط به یکسال اخیر

تمرین ۳:

ایرانیان شاغل در خارج کشور -- در عنوان مقالات

رفتار اطلاع یابی کتابداران